

DOPRINOS NASTAVE FIZIČKOG VASPITANJA U IDENTIFIKOVANJU I RAZVOJU DAROVITOSTI I TALENATA U SPORTU²

Apstrakt: Cilj rada je da se, polazeći od složenosti fenomena darovitosti i talenata u sportu, prikaže doprinos nastave fizičkog vaspitanja u identifikovanju i razvoju darovitosti učenika u ovoj oblasti. U radu se predstavlja proces identifikacije, pristup i način rada u nastavi fizičkog vaspitanja sa učenicima darovitim u motoričkom domenu. U prikazu složenog procesa identifikacije darovitih, polazi se od testova motoričkih sposobnosti, kao i testova znanja i postignuća. Ukazuje se na to da značajan deo identifikacije čine i procene nastavnika, koje se odnose na fizičke, kreativne, kognitivne, socijalne i karakteristike ličnosti učenika, primenom ček-lista i posmatranja. Daje se primer ček-liste koju nastavnik može da koristi u svrhu procene darovitih učenika. U radu se ukazuje na postupke koje bi nastavnik trebalo da preduzme sa ciljem podržavanja razvoja darovitosti učenika u motoričkom domenu, podrške za njihovo uključivanje u odgovarajući sport i saradnje nastavnika sa roditeljima i trenerom.

Ključne reči: darovitost, identifikacija darovitosti u motoričkom domenu, fizičko vaspitanje, sport.

Uvod

Daroviti i talentovani su vredan resurs svakog društva, te je identifikacija i razvoj darovite i talentovane dece u različitim domenima od velikog interesa za društva širom sveta, kao i za njihove obrazovne sisteme (Bailey, Tan, & Morley, 2004). Evidentan je doprinos obrazovanja u ispoljavanju i razvoju darovitosti u različitim poljima ljudske delatnosti, među kojima i sport zauzima značajno mesto. Postoji saglasnost među istraživačima u oblasti sporta da je identifikovanje darovitih i talentovanih u sportu složen proces koji se oslanja na znanja iz većeg broja subdisciplina nauke o ljudskom pokretu, na osnovu kojih su postavljeni brojni kriterijumi za identifikovanje, a potom podržavanje razvoja darovitosti i talenata u sportu (Abernethy, Hanrahan, Kippers, & Pandey, 2012). Navode se fizički, fiziološki, psihološki parametri (u domenu kognitivnog funkcionisanja i ličnosti), kao i društveni. Svaki od ovih kriterijuma se operacionalizuje u skladu sa prirodom i zahtevima određenog sporta. Kao primer mogu se navesti rezultati istraživanja univerziteta u Liverpulu o potencijalnim pokazateljima talenta za igranje fudbala (Isto). Rezultati su pokazali da, s obzirom na složenost fudbalske igre, potrebno je uzeti u obzir veći broj varijabli i formirati multidisciplinarnu bateriju testova. Kao bitne varijable navode se: antropometrijske varijable (telesna visina, masa, telesne dimenzije, somatotip, telesna mast u organizmu), fiziološke (aerobna sposobnost, anaerobna snaga i izdržljivost), varijable motorne kontrole (pažnja, predviđanje događaja, odlučivanje, motorne veštine, kreativno mišljenje, i dr.), varijable koje se odnose na pojedine karakteristike ličnosti (samopouzdanje, kontrola anksioznosti, motivacija i koncentracija) i društvene varijable (podrška roditelja, obrazovanje, kulturno i društveno-ekonomsko poreklo).

¹ dusanka.la@gmail.com

²Rad je nastao u okviru projekata br. 179018 i br. III-47015, koje finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS.

Fizičko vaspitanje, kao školski predmet koji je usmeren na fizički razvoj i zdravlje mladih, jedan je od najvažnijih činilaca u stvaranju njihovog pozitivnog odnosa prema fizičkom vežbanju i sportu. Nastava ovog predmeta ima potencijal u identifikovanju i razvoju darovitih učenika zbog sveobuhvatnosti mladih ovom nastavom, cilja predmeta, sadržaja i obrazovnih standarda u oblasti ovog predmeta (Repić Čuić i sar., 2010). Od fizičkog vaspitanja, po mišljenju istraživača u oblasti darovitosti i talenata u fizičkom vaspitanju i sportu, ne očekuje se samo da ispuni zahteve vezane za identifikaciju darovitih i razvoj individualnih potreba darovite dece, već se, takođe, često vidi i kao neophodna osnova za buduća vrhunska postignuća i uspeh u oblasti sporta (Bailey, Tan, & Morley, 2004). Ipak, još uvek nema dovoljno istraživanja o identifikovanju i podršci razvoja darovitih i talenata u kontekstu nastave fizičkog vaspitanja, a istovremeno se od škola očekuje da identifikuju i podrže razvoj talenata kod učenika u ovoj oblasti (Bailey, Tan, & Morley, 2004; Bailey, Morley, & Dismore, 2009).

Istraživanje o načinima na koje škole identifikuju i podržavaju darovite i talentovane učenike u fizičkom vaspitanju, koje je u okviru obrazovnog sistema u Engleskoj realizovano na nacionalnom nivou, pokazalo je da se škole u tom pogledu veoma razlikuju (Bailey, Morley, & Dismore, 2009). Naime, nastavnici identifikuju darovite u fizičkom vaspitanju, pre svega, na osnovu postignuća u školskom sportu i u sportskom klubu, a znatno manje na osnovu kriterijuma baziranih na nacionalnom kurukulumu uz korišćenje odgovarajućih testova. Na ovaj način često se ne prepoznaju potencijalno darovita deca u nastavi fizičkog vaspitanja, a posledično tome i u sportu. Istraživači koji su se bavili ovom problematikom ističu važnost da se razvije odgovarajući teorijski model razvoja darovitosti i talenata u fizičkom vaspitanju (Bailey, & Morley, 2006). Primer takvog modela predstavljen je od strane istraživača razvoja talenata u fizičkom vaspitanju u britanskom obrazovnom sistemu (Isto). U modelu se, polazeći od teorijskih shvatanja darovitosti, predstavlja složen proces identifikacije darovitih i talenata, ukazuje se na korišćenje određenih pristupa u njihovom podučavanju, važnost kako urođenih dispozicija tako i aktivnosti i vežbanja, psiholoških karakteristika učenika, kao i kvaliteta socijalnog okruženja (Isto). Ipak, ovaj teorijski model zahteva dalju razradu i empirijsku proveru.

U ovom radu smo želeli da, polazeći od saznanja o prirodi darovitosti, opštih principa identifikovanja i podržavanja darovitosti u obrazovanju, uz uvažavanje složenosti fenomena darovitosti i talenata u sportu, ukažemo na mogući doprinos nastave fizičkog vaspitanja u identifikovanju i razvoju darovitosti i talenata u sportu.

Teorijsko polazište i proces identifikacije darovitosti i talenata u fizičkom vaspitanju

Među istraživačima darovitosti i talenata u fizičkom vaspitanju postoji saglasnost o tome da je u koncipiranju procesa identifikacije darovitosti i talenta u nastavi ovog predmeta bitno poći od multidimenzionalnih teorija darovitosti, kao što su Ganjeova teorija ili Minhenski model darovitosti, koji prepoznaju kao posebne domene senzomotornu, odnosno psihomotornu darovitost (Bailey, & Morley, 2006; Gagnè, 2005; Heller & Perleth Lim, 2005). Pored toga, u ovim teorijskim modelima učenje i obrazovanje su ugrađeni kao mehanizmi, a sredinski uslovi u kojima se odvija učenje odgovorni su za ispoljavanje i razvoj darovitosti (Altaras Dimitrijević, Tatić Janevski, 2016).

U fizičkom vaspitanju je neophodno u identifikovanju darovitih učenika da se uvažavaju principi valjane identifikacije, da identifikacija bude zasnovana na višestrukim procenama, da bude diskriminativna, ali da ne bude diskriminišuća i da bude kontekstualizovana u smislu izvesnog prilagođavanja nastave, odnosno da je izvodljiva i održiva, kao što se preporučuje i u drugim nastavnim oblastima (Isto). U kontekstu nastave fizičkog vaspitanja neophodno je da nastavnik primeni opšte prihvaćene metode da

identifikaciju darovitih učenika primerene specifičnostima ove obrazovne oblasti. Pre svega, to se odnosi na primenu testova za procenu motoričkih sposobnosti, kao i testova znanja i postignuća u nastavi fizičkog vaspitanja. Kontinuirano praćenje motoričkih sposobnosti učenika omogućava lakšu identifikaciju učenika koji imaju predispozicije za bavljenje sportom i njihovo uključivanje u sport odnosno identifikaciju darovitih u senzomotornom domenu (Milanović, Radisavljević Janić, 2015).

U nastavi fizičkog vaspitanja prati se razvoj motoričkih sposobnosti primenom odgovarajućih testova. Istraživanje koje je sprovedeno na uzorku od 12.467 učenika od trećeg do osmog razreda osnovnih škola iz svih 16 regiona u Srbiji (Isto), pokazalo je koje su to osnovne motoričke sposobnosti i odgovarajući testovi koji mogu nastavnicima da pruže dovoljno informacija za praćenje razvoja motoričkih sposobnosti svih učenika, a samim tim da budu i značajan izvor informacija o darovitim i potencijalno darovitim učenicima u psihomotornom domenu. To su: opšta izdržljivost (Šatl ran test), gipkost (pretklon u sedu), snaga i izdržljivost u snazi (ležanje-sed za 30 s, skok udalj iz mesta i izdržaj u zgibu) i agilnost (čunasto trčanje 4 x 10 m) (Isto).

U okviru Obrazovnih standarda za kraj obaveznog obrazovanja definisani su standardi za fizičko vaspitanje i to u tri oblasti: osposobljenost u veštinama, znanja o fizičkom vežbanju i fizičkom vaspitanju i vrednovanje fizičkog vežbanja i fizičkog vaspitanja od strane učenika (Repić Čuić i sar., 2010). Za proveru postignutih standarda u oblasti znanja o fizičkom vežbanju i fizičkom vaspitanju, predviđeni su određeni zadaci (Repić Čuić i sar., 2010). Nastavnik može da koristi ove zadatke, a za proveru viših nivoa znanja i kognitivnog funkcionisanja, u cilju identifikovanja darovitih u fizičkom vaspitanju i sportu, može da sačini zadatke oslanjajući se na više nivoa obrazovnih ciljeva u originalnoj ili revidiranoj Blumovoj taksonomiji obrazovnih ciljeva u kognitivnom domenu (Ayers, Sariscsany, 2013; Krathwohl, 2002). U revidiranoj Blumovoj taksonomiji, svaki od obrazovnih ciljeva može da se predstavi pomoću dve dimenzije, dimenzije kognitivnih procesa (*zapamćivanje, razumevanje, primenjivanje, analiziranje, evaluiranje i kreiranje*) i dimenzije znanja (*činjeničko, pojmovno, proceduralno i metakognitivno*), a što može tabelarno da se predstavi. U tabeli, u kojoj je vertikalno postavljena dimenzija *kognitivni procesi*, a horizontalno dimenzija *znanje* sa svoja četiri tipa znanja, može se planirati određeni obrazovni zadatak i steći uvid u nivo kompleksnosti znanja i kognitivnih procesa koji je prisutan u datom obrazovnom zadatku (Krathwohl, 2002). Ovakav pristup u koncipiranju zadataka je značajan u procesu identifikacije darovitih u nastavi fizičkog vaspitanja, imajući u vidu da ovi učenici imaju posebne obrazovne potrebe koje proističu i iz njihovih kognitivnih karakteristika (primeri zadataka koji polaze od Blumove taksonomije mogu se naći u Ayers, Sariscsany, 2013).

Praćenjem postignuća učenika tokom nastave fizičkog vaspitanja na različitim vrstama testova, kako u motoričkom, tako i u kognitivnom domenu, dobijaju se podaci koji omogućavaju kvalitetnu identifikaciju darovitih i talentovanih u određenom domenu u nastavi fizičkog vaspitanja i predikciju budućeg postignuća u pojedinim sportovima i fizičkoj aktivnosti uopšte. Međutim, pored primene testova veliku važnost u identifikovanju darovitih i talenata u nastavi fizičkog vaspitanja imaju i subjektivne procene (nominacije) nastavnika koje se odnose na različite karakteristike darovitih učenika. U tu svrhu mogu se koristiti ček-liste i posmatranje ponašanja učenika u nastavi i vannastavnim sportskim aktivnostima.

U literaturi se navode primeri ček-lista koje objedinjuju procenu fizičkih karakteristika učenika, kreativnosti, kognitivnih, socijalnih i karakteristika ličnosti (PE Department Gifted and Talented Policy, 2019). Najčešće, od nastavnika se zahteva da proceni da li učenik pokazuje ponašanje koje odgovara opisima za svaku od ovih karakteristika. Primeri indikatora ovih karakteristika dati su u tabeli 1.

Tabela 1. Primeri indikatora za nastavnikovu procenu karakteristika darovitih talentovanih učenika u nastavi fizičkog vaspitanja

Karakteristike učenika	Indikatori
Fizičke karakteristike i motoričke sposobnosti	– <i>Pokazuje preciznost prilikom izvršavanja motoričkog zadatka sa visokim nivoom koordinacije i ravnoteže.</i> – <i>Istražuje i razvija motoričke veštine uz kontrolu, fluentnost i kvalitet u izvođenju aktivnosti.</i>
Kreativnost	– <i>Objedinjuje i razvija veštine na kreativan, inventivan i inovativan način.</i> – <i>Nudi niz produktivnih i održivih rešenja problema.</i>
Kognitivne sposobnosti	– <i>Identifikuje prednosti i slabosti u svom izvođenju zadatka, nudeći predloge za poboljšanja.</i> – <i>Pokazuje sposobnost efikasne primene motoričkih veština u nizu novih aktivnosti.</i>
Socijalne karakteristike	– <i>Pokazuje sposobnost donošenja dobrih odluka kroz saradnju.</i> – <i>Pokazuje sposobnost da preuzme vodeću ulogu u grupnim aktivnostima.</i>
Karakteristike ličnosti	– <i>Pokazuje motivaciju, posvećenost i usredsređenost u aktivnostima.</i> – <i>Pokazuje sposobnost efikasnog procenjivanja sopstvenog učinka.</i>

Pored primene ček-lista i posmatranja ponašanja učenika u nastavi i vannastavnim sportskim aktivnostima, nastavnik može, u procesu procene darovitosti i talenata pojedinih učenika, da uključi i procenu roditelja i drugih učenika iz odeljenja. Samoprocene učenika o sopstvenim kompetencijama i uspehu u određenim oblicima fizičke aktivnosti i pojedinim sportovima mogu takođe da budu vredan prilog u identifikaciji darovitosti i talenata u fizičkom vaspitanju i sportu. Da bi proces identifikacije darovitosti i talenta u fizičkom vaspitanju bio kvalitetan, nužno je da bude u celosti organizovan, uzimajući u obzir i eventualna ograničenja pojedinih planiranih postupaka (Altaras Dimitrijević, Tatić Janevski, 2016).

Podržavanje razvoja darovitih i talentovanih učenika u fizičkom vaspitanju u funkciji uključivanja u sport

U procesu praćenja i podsticanja razvoja darovitih i talentovanih učenika u fizičkom vaspitanju potrebno je različitim postupcima ići u susret obrazovnim potrebama ovih učenika kao što su: primena diferenciranih oblika nastave, uvođenje složenijih zadataka, primena formativnog ocenjivanja postignuća učenika kao i uključivanje učenika u vannastavne aktivnosti u različitim sportovima (Altaras Dimitrijević, Tatić Janevski, 2016; Bailey, & Morley, 2006; Lazarević, 2005, 2007). Od posebnog značaja za podržavanje razvoja darovitosti učenika je odgovarajući pristup uz adekvatne povratne informacije nastavnika o njihovom postignuću, kao i podsticanje i podržavanje njihove unutrašnje motivacije za učešće u aktivnostima na času i vannastavnim sportskim aktivnostima. Smatra se da je za razvoj darovitosti i talenata u fizičkom vaspitanju od posebne važnosti strukturisano učenje u školskom kontekstu, koje organizuje kompetentni nastavnik (Bailey, & Morley, 2006). Međutim, istraživanja su pokazala da mnogi nastavnici nemaju odgovarajuće kompetencije za identifikovanje i podržavanje darovitih i talentovanih u fizičkom vaspitanju, kao i dovoljno samopouzdanja za realizaciju ovog zahtevnog procesa, te ih je u tom pogledu potrebno osnaživati (Bailey, Tan, & Morley, 2004). Istraživanja u ovoj oblasti ukazuju da je potrebno isticati primere dobre prakse u identifikovanju darovitih i talenata u fizičkom vaspitanju, informisati ih kroz pisane materijale o postupku identifikacije, kako bi ovaj postupak bio pouzdaniji i uniformniji, a za škole izraditi vodič koji bi omogućio ujednačenu i

efikasnu praksu razvoja darovitih i talentovanih učenika u svim školama (Bailey, Tan, & Morley, 2004; Bailey, & Morley, 2006; Bailey, Morley, & Dismore, 2009).

Veoma je važno da u školi postoje visoka očekivanja u pogledu postignuća učenika, kao i da budu poučavani od strane kompetentnih nastavnika i trenera, što je od značaja za kasnija postignuća u određenoj sportskoj aktivnosti (Bailey, & Morley, 2006). Suprotno tome, deca koja nemaju neophodne uslove i podršku da učestvuju u odgovarajućoj nastavi fizičkog vaspitanja, možda neće biti svesna da poseduju talenat za određeni sport (Isto). Program za razvoj talenata u školama potrebno je da se gradi na kvalitetnoj nastavi fizičkog vaspitanja (Isto).

Mnogi uspešni sportisti isticali su svoja pozitivna iskustva u školi i ulogu nastavnika fizičkog vaspitanja u identifikaciji i podržavanju njihovog talenta u sportu (Isto). Ukazujući na značajne periode u identifikovanju i razvoju darovitosti i talenata u sportu autori (Weinberg & Gould, 2007) navode četiri faze. Proces započinje inicijalnom fazom u kojoj se dete oprobava u različitim sportovima, razvija ljubav prema sportu, a akcenat je na zabavi i opštem motoričkom razvoju, bez isticanja pobeđe kao primarnog cilja učešća u sportskoj aktivnosti. Nastavlja se fazom ulaganja, kada je talenat već prepoznat i dete počinje da se specijalizuje u određenom sportu. Trener ili nastavnik sistematski rade na razvijanju talenta kod deteta. Zatim sledi faza izvrsnog postignuća, kada je sportista prepoznat kao izuzetno talentovan u određenom sportu, a u četvrtoj, fazi održavanja izvrsnosti, sportista je usredsređen na održavanje izuzetnosti koju je postigao i pred njega se postavljaju značajni zahtevi. U svakoj od ovih faza potrebna je saradnja nastavnika i trenera, koja je od posebnog značaja u prve dve faze. Postoji mišljenje da je u ranim fazama razvoja talenta u sportu uloga nastavnika primarna, a kasnije, kako dete sve više napreduje u određenom sportu (obično od uzrasta od oko 13 godina) uloga trenera u razvoju talenta postaje sve važnija (Bailey, & Morley, 2006).

Dalji koraci u traganju za odgovorom na pitanje o doprinosu nastave fizičkog vaspitanja u identifikovanju i razvoju darovitosti i talenata u sportu

Dobra osnova za pravovremeno i što obuhvatnije identifikovanje darovitih i talentovanih u oblasti fizičke aktivnosti i različitih sportova je da se u nastavi fizičkog vaspitanja razvija sistem kontinuiranog praćenja razvoja fizičkih sposobnosti učenika, što obuhvata praćenje fizičkog razvoja i razvoja motoričkih sposobnosti (Milanović, Radisavljević Janić, 2015). Takvi sistemi već postoje u obrazovanju u većem broju zemalja, a kod nas je takav sistem počeo da se primenjuje školske 2017/18 godine. Podaci o motoričkim sposobnostima učenika koji se prikupe u procesu kontinuiranog praćenja razvoja fizičkih sposobnosti učenika mogu, takođe, da posluže nastavniku i stručnjacima koji rade sa mladim sportistima, da brižljivo odaberu vežbe i neguju individualni pristup u radu sa darovitim učenicima u psihomotornom domenu, i talentovanim, u pojedinim sportovima.

Da bi fizičko vaspitanje, osim svog osnovnog cilja koji se, najšire posmatrano, odnosi na integralni razvoj učenika, imalo i značajan doprinos u procesu identifikacije i razvoja darovitosti i talenata za određeni sport, potrebno je da se do sada razvijeni modeli darovitosti i talenata u fizičkom vaspitanju dalje razvijaju i empirijski validiraju (Bailey, & Morley, 2006). Pored toga, važan preduslov za kvalitetnu identifikaciju i razvoj darovitosti i talenata u fizičkom vaspitanju je edukacija nastavnika o fenomenu darovitosti uopšte, kao i specifično u psihomotornom domenu, razvijanje kompetencija nastavnika za obrazovni rad sa darovitim i talentovanim, kao i isticanje kvalitetne, kontinuirane saradnje nastavnika fizičkog vaspitanja i trenera (Bailey, & Morley, 2006; Lazarević, 2005).

Literatura:

- Abernethy, B., Hanrahan, S. J., Kippers, V. i Pandy, M. G. (2012). *Biofizičke osnove ljudskog pokreta*. Beograd: Data Status.
- Altaras Dimitrijević, A., Tatić Janevski, S. (2016). *Obrazovanje učenika izuzetnih sposobnosti: naučne osnove i smernice za školsku praksu*. Beograd: Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja.
- Ayers, S. F., Sariscsany, M. J. (2013). *Fizičko vaspitanje za celoživotnu formu: vodič za nastavnike: Physical Best program*. Beograd: Data Status.
- Bailey, R., Tan, J. E. C., & Morley, D. (2004). Talented pupils in physical education: secondary school teachers' experiences of identifying talent within the 'Excellence in Cities' scheme. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 9 (2), 133–148.
- Bailey, R., & Morley, D. (2006). Towards a model of talent development in physical education. *Sport, education and society*, 11 (3), 211–230.
- Bailey, R., Morley, D., & Dismore, H. (2009). Talent development in physical education: a national survey of policy and practice in England. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 14 (1), 59–72.
- Gagné, F. (2005). From gifts to talents: The DMGT as a Developmental Model. In: R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.). *Conceptions of giftedness*, 2, 98–119.
- Heller, K. A., Perleth, C., & Lim, T. K. (2005). The Munich Model of Giftedness Designed to Identify and Promote Gifted Students. In: R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.). *Conceptions of giftedness*, 2, 147–170.
- Krathwohl, D. R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: An overview. *Theory into Practice*. 41 (4), 212–218.
- Lazarević, D. (2005). Nastavničke kompetencije kao činilac u obrazovanju darovitih učenika. U: Haranguš, K. et. al. (uređivački odbor). *Zbornik 11, Daroviti i odrasli, Supradotatii su adultatii* (330–336 srpski, 337–340 rumunski). Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača; Timisoara: Universitatea „Tibiskus”.
- Lazarević, D. (2007): Nastava i obrazovne potrebe intelektualno darovitih učenika i studenata. *Zbornik 13 „Praktični aspekti savremenih shvatanja darovitosti”* (309-317)Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov”.
- Milanović, I., Radisavljević Janić, S. (2015). *Praćenje fizičkih sposobnosti učenika osnovne škole u nastavi fizičkog vaspitanja*. Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
- PE Department Gifted and Talented Policy, The Chalfonts Community College. Preuzeto: 10. jun 2019. sa <https://www.chalfonts.org/pe>
- Repić Čuić, V. Višnjic, D., Radisavljević, S., Gortnar, Z., Lepeš, J., Zečević, S., Krstić, K., Banićević, D. (2010). *Obrazovni standardi za kraj obaveznog obrazovanja – Fizičko vaspitanje*. Beograd: Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, Ministarstvo prosvete Republike Srbije.
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2007). *Foundations of Sport and Exercise Psychology* (4th Edition). Human Kinetics.

Dusanka Lazarevic, PhD

Snezana Radisavljevic Janic, PhD

Faculty of Sport and Physical Education, University of Belgrade

CONTRIBUTION OF PHYSICAL EDUCATION TO IDENTIFICATION AND DEVELOPMENT OF GIFTEDNESS AND TALENTS IN SPORT

Summary: The aim of the paper is to explore to what extent physical education is relevant for identification and development of the giftedness of students in this field, taking into account the complexity of the giftedness and talent in the field of sport. This paper presents the process of identification, approach and teaching methods in physical education with students who are gifted in the motor domain. In presenting complex identification process of the gifted, we start from the tests of motor skills, and tests of knowledge and achievement. Significant parts of identification are teachers' ratings, conducted via check-lists and observations, assessing

physical, creative, cognitive, social, and personality characteristics of the students. An example of a check-list that a teacher can use to assess gifted students is given. The paper addresses questions related to the procedures that the teacher should undertake to support the development of student gifted in motor domain, their inclusion in appropriate sports, and the cooperation of teachers with parents and coaches.

Key words: giftedness, identification of giftedness in the motor domain, physical education, sport.

